

Konstitutionsutskottets betänkande

1982/83:2

om ett reformerat kyrkomöte m. m. (prop. 1981/82:192)

I detta betänkande behandlas proposition 1981/82:192 om ett reformerat kyrkomöte (kommundepartementet) samt följdmotionerna 1981/82:2525 och 2526. I sammanhanget behandlas även den under allmänna motionstiden väckta motionen 1981/82:2019. Propositionen behandlades vid 1982 års allmänna kyrkomöte och antogs av mötet med vissa ändringar, vilka närmare redovisas nedan.

Propositionen

I propositionen hemställs att riksdagen för sin del antar förslag till dels

1. lag om svenska kyrkan,
2. lag om kyrkomötet,
3. lag om ändring i lagen (1936:567) om domkapitel,
4. lag om upphävande av det forna prästeståndets privilegier, dels
5. medger att ur kyrkofonden får bestridas kostnader för kyrkomötet enligt vad som förordas i propositionen,
6. godkänner de grunder för statsbidrag till kyrkomötet som förordas i propositionen.

Förslagen i propositionen bygger på de förslag till grundlagsändringar som lagts fram i proposition 1981/82:77 om formerna för den kyrkliga lagstiftningen m. m. Konstitutionsutskottet har i sitt betänkande 1982/83:1 till kammaren för slutligt beslut anmält dessa lagförslag, vilka antogs som vilande vid förra riksmötet.

Enligt propositionen stiftas en ny lag om svenska kyrkan. Lagen innehåller grundläggande föreskrifter om svenska kyrkan som trossamfund och om kyrkomötet som en församling av valda ombud för svenska kyrkan. I propositionen föreslås också en ny lag om kyrkomötet. Lagen, som ersätter kyrkomötesförordningen (1949:174), innehåller regler om val till kyrkomötet samt om kyrkomötets sammanträden och organisation m. m. I propositionen föreslås vidare att vissa ändringar görs i lagen (1936:567) om domkapitel samt att det forna prästeståndets privilegier upphävs.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 1983.

Motionerna

I motion 1981/82:2019 av Gösta Bohman m. fl. (m) yrkas att riksdagen uttalar att en central styrelse för svenska kyrkan snarast inrättas.

I motion 1981/82:2525 av Stig Josefson m. fl. (c, s, m) yrkas 1. att riksdagen beslutar att Lunds stift vid val till kyrkomötet indelas i två valkretsar, 2. att riksdagen beslutar att indelning sker som hittills genom att Malmöhus län bildar en valkrets och Kristianstads och Blekinge län den andra valkretsen.

I motion 1981/82:2526 av Mårten Werner och Gunnar Oskarson (båda m) yrkas att riksdagen beslutar att föreslå regeringen att utreda frågan om tillsättning av ärkebiskop.

Beträffande motiveringarna hänvisas till de tryckta texterna.

Kyrkomötet

Regeringen beslöt i april 1982 att inhämta kyrkomötets yttrande huruvida kyrkomötet för sin del godkänner de i propositionen framlagda lagförslagen. Propositionen behandlades av första särskilda utskottet som i princip godtog propositionens förslag (FSäU 1982:1). Vissa ändringar i lagen om svenska kyrkan och lagen om kyrkomötet föreslogs från utskottets sida. Kyrkomötet beslöt i maj 1982 att bifalla utskottets betänkande med viss ändring av en övergångsbestämmelse i lagen om kyrkomötet (KSk:28). De av kyrkomötet företagna ändringarna i förhållande till propositionens förslag framgår av en bilaga till detta betänkande.

Konstitutionsutskottet

I propositionen föreslås att kyrkomötet får en bredare folklig förankring och en mera demokratisk uppbyggnad. Propositionens förslag innebär att kyrkomötet i försättningen kommer att bestå av 251 ledamöter, vilka väljs för en treårig valperiod. Kyrkomötet förutsätts komma att sammanträda i mars varje år. Det första sammanträdet under valperioden skall enligt förslaget vara avslutat inom femton dagar. De därefter följande sammanträdena under valperioden skall vara avslutade inom tolv dagar.

Reformen innebär att kyrkomötet på olika sätt kommer att medverka vid normgivningen på det kyrkliga området. Kyrkomötet får t. ex. rätt att meddela föreskrifter angående svenska kyrkans lära, kyrkans böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar. Detsamma gäller kollekt, central verksamhet för evangelisation, mission och övrigt utlandsarbete samt diakoni. Det är här fråga om den verksamhet som i dag bedrivs av de fyra centralstyrelserna, nämligen svenska kyrkans centralråd för evangelisation och församlingsarbete, svenska kyrkans missionsstyrelse, styrelsen för svenska kyrkan i utlandet och svenska kyrkans diakoninämnd. Frågor om

kyrkomötets arbetssätt samt verksamhet hos organ som enligt lag får tillsättas av kyrkomötet hör också till de ämnen som kyrkomötet kan utfärda föreskrifter om.

Enligt propositionens förslag skall det ankomma på en centralstyrelse – av 1982 års allmänna kyrkomöte benämnd *Svenska kyrkans centralstyrelse* – att verkställa kyrkomötets beslut. Denna centralstyrelse, som även förutsätts ha beredande uppgifter, består av ärkebiskopen samt högst 14 andra ledamöter som för varje valperiod väljs av kyrkomötet. Ärkebiskopen skall enligt förslaget vara styrelsens ordförande.

De uppgifter och befogenheter som kyrkomötet har i dag är av s. k. offentligrättslig art. Detsamma kommer att gälla även i fortsättningen. I sammanhanget bör erinras om att företrädare för svenska kyrkan sedan länge framfört önskemål om att kyrkomötet får en samlande roll på riksplanet i kyrkliga frågor. Kyrkomöteskommittén framhöll i detta avseende att det fick ankomma på kyrkan själv att besluta om kyrkomötet även borde anförtros andra icke lagreglerade uppgifter som nu ligger på olika rikskyrkliga organ.

Departementschefen anslöt sig i propositionen till kommitténs uppfattning att kyrkomötet inom ramen för dess offentligrättsligt reglerade verksamhet inte kan tillföras uppgifter som ligger utanför det lagreglerade området för svenska kyrkans verksamhet. Som kommittén anfört kunde enligt departementschefen den fria verksamheten inte heller bli föremål för en framtida lagreglering. Det borde liksom hittills ankomma på kyrkan själv att bestämma formerna för och innehållet i den verksamhet som inte är lagreglerad. Motsvarande uttalanden återfinns i specialmotiveringen där det understryks att kyrkomötet som offentligrättsligt organ inte kan handha andra uppgifter än sådana som anges i grundlag eller annan lag.

Vid behandlingen av propositionen i kyrkomötet uttalade första särskilda utskottet bl. a. att den föreslagna lagen om den svenska kyrkan ger kyrkomötet befogenhet att meddela bindande föreskrifter inom den fria sektorn för central verksamhet för evangelisation, mission och övrigt utlandsarbete samt diakoni och för verksamheten hos organ som enligt lag får tillsättas av kyrkomötet. Enligt första särskilda utskottet föreligger inte något hinder för kyrkomötet att i övrigt utfärda bestämmelser för den fria sektorn. Det kan dock enligt första särskilda utskottet på detta område inte bli fråga om legalt bindande föreskrifter av den karaktär som kyrkomötet kan utfärda i kyrklig kungörelse. Första särskilda utskottet framhöll i sammanhanget att omfattningen av kyrkomötets verksamhet inom den fria sektorn blir beroende av vilka ekonomiska medel som ställs till kyrkomötets förfogande för sådant ändamål.

Konstitutionsutskottet får för sin del anföra följande. Det kan till en början konstateras att kyrkomötet kommer att fungera som ett av kyrkans viktigaste opinionsorgan i kyrkliga frågor. Det är därför enligt utskottet betydelsefullt att kyrkomötets beslut är väl förankrade genom en bred folklig

representation. Reformen utgår från denna förutsättning. Utskottet ansluter sig liksom kyrkomötet till de principer för en reform av kyrkomötet som propositionens förslag bygger på.

Som känt bedrivs sedan lång tid inom kyrkan en omfattande verksamhet av olika organ som har bildats på frivillig väg. Denna verksamhet är inte reglerad i lag eller annan författning och är alltså inte av offentlighetsrättslig karaktär.

Som nyss sagts framhåller föredragande departementschefen i propositionen att kyrkomötet inom ramen för sin offentlighetsrättsligt reglerade verksamhet inte kan tillföras uppgifter som ligger utanför det lagreglerade området för svenska kyrkans verksamhet samt att denna verksamhet inte heller bör bli föremål för en framtida lagreglering. Konstitutionsutskottet delar denna uppfattning. Enligt utskottet förhåller det sig liksom hittills självfallet på det sättet att kyrkans egna organ har att bestämma om formerna för och innehållet i den icke lagreglerade kyrkliga verksamheten.

Sammanfattningsvis vill konstitutionsutskottet uttala att kyrkomötet i sin egenskap av offentlighetsrättsligt organ har att handlägga sådana frågor på det kyrkliga området som anges i grundlag eller i annan lag. Samtidigt bör framhållas att inte något hinder möter mot att kyrkan anförtror åt de valda ledamöterna i kyrkomötet och åt svenska kyrkans centralstyrelse att handha uppgifter som hör till den icke lagreglerade verksamheten. Det är som utskottet inledningsvis understrukit av vikt att ledamöterna i kyrkans högsta beslutande församling får möjlighet att verka som ett samlande och opinionsbildande organ inom kyrkans hela arbetsområde. Utskottet vill slutligen framhålla att när erfarenheter vunnits av den nya kyrkomötesorganisationen bör en noggrann utvärdering och analys av reformens tillämpning i praktiken komma till stånd.

Vad gäller de i ärendet väckta motionerna konstaterar utskottet att kravet i motion 1981/82:2019 av Gösta Bohman m. fl. (m) om inrättande av en central styrelse för svenska kyrkan tillgodoses med propositionens förslag. Utskottet föreslår att motionen förklaras besvarad med vad utskottet anfört.

I motion 1981/82:2525 av Stig Josefson m. fl. (c, s, m) yrkas att Lunds stift vid val till kyrkomötet indelas i två valkretsar och att denna indelning som hittills sker genom att Malmöhus län bildar en valkrets och Kristianstads län och Blekinge län den andra valkretsen. Kyrkomötet har för sin del beslutat om den valkretsindelning för Lunds stift som förordas i motionen. Konstitutionsutskottet ansluter sig härtill och tillstyrker följaktligen bifall till motionen.

I motion 1981/82:2526 av Mårten Werner och Gunnar Oskarson (båda m) begärs utredning av frågan om tillsättning av ärkebiskop.

Enligt 11 § andra stycket i den föreslagna lagen om svenska kyrkan utnämner regeringen till ärkebiskop en av de tre som har föreslagits i den ordning som föreskrivs i lag. Gällande regler i lagen (1963:633) om

biskopsval innebär i korthet att ärkebiskopen utses av regeringen efter förslag från präster och lekmän i ärkestiftet samt landets 13 domkapitel. Enligt motionen bör medborgarna i samtliga stift ha möjlighet att i demokratisk ordning påverka valet av ärkebiskop och därmed också valet av ordförande i svenska kyrkans centralstyrelse.

Utskottet har inte funnit skäl att föreslå ändring av reglerna i nuvarande lagstiftning beträffande val av ärkebiskop och avstyrker motionsyrkandet.

Enligt 33 § förslaget till lag om kyrkomötet får kyrkomötet om det krävs för beredningen av ett ärende medge att ett utskott sammanträder mellan kyrkomötets sammanträden under valperioden. Ett sådant medgivande får ej avse längre tid än sex dagar mellan två sammanträden. Med stadgandet avses sålunda inte utskottssammanträden efter kyrkomötets sista sammanträde under valperioden.

I betänkandet från kyrkomötets första särskilda utskott framhålls att det kan finnas anledning för ett utskott att sammanträda efter kyrkomötets sammanträdesperiod även under valår.

Konstitutionsutskottet har inte funnit anledning att f. n. ta något initiativ till lagändring på denna punkt utan ansluter sig till propositionens förslag.

Med hänvisning till vad som anförts i det föregående godtar konstitutionsutskottet för sin del propositionens lagförslag med av kyrkomötet antagna ändringar (*bilaga* till detta betänkande) samt hemställer

att riksdagen *dels*

1. *beträffande utredning av frågan om tillsättning av ärkebiskop* avslår motion 1981/82:2526,
2. *beträffande inrättande av en central styrelse för svenska kyrkan* med anledning av proposition 1981/82:192 antar den av kyrkomötet beslutade lydelsen av 8 § förslaget till lag om svenska kyrkan samt förklarar motion 1981/82:2019 besvarad med vad utskottet anför,
3. *beträffande valkretsindelningen i Lunds stift vid val till kyrkomötet* med anledning av propositionen och med bifall till motion 1981/82:2525 antar den av kyrkomötet beslutade lydelsen av 1 § förslaget till lag om kyrkomötet,
4. *beträffande övriga lagförslag* med anledning av propositionen antar de i propositionen framlagda lagförslagen med av kyrkomötet beslutade ändringar.
dels
5. medger att ur kyrkofonden får bestridas kostnader för kyrkomötet enligt vad som förordas i propositionen,

6. godkänner de grunder för statsbidrag till kyrkomötet som förordas i propositionen.

Stockholm den 28 oktober 1982

På konstitutionsutskottets vägnar

OLLE SVENSSON

Närvarande: Olle Svensson (s), Anders Björck (m), Yngve Nyquist (s), Bertil Fiskesjö (c)*, Wivi-Anne Cederqvist (s)*, Hans Nyhage (m), Kurt Ove Johansson (s), Kerstin Nilsson (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Sven-Erik Nordin (c), Sture Thun (s), Elisabeth Fleetwood (m), Karin Ahrland (fp), Nils Berndtson (vpk) och Ingvar Björck (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Särskilda yttranden

1. av Anders Björck, Hans Nyhage, Gunnar Biörck i Värmdö och Elisabeth Fleetwood (alla m):

Kyrkomötesreformen innebär bl. a. att ärkebiskopen blir självskriven ordförande i svenska kyrkans centralstyrelse. Denna styrelse kommer att spela en viktig roll som ett ledningsorgan för svenska kyrkans verksamhet på rikskyrklig nivå. När erfarenheter vunnits av reformen kan det bli aktuellt att se över reglerna för tillsättningsförfarandet vid ärkebiskopsval.

2. av Nils Berndtson (vpk):

Vid förändringar i den kyrkliga lagstiftningen föreligger risk att nuvarande förhållanden mellan stat och kyrka permanentas. Detta kan även gälla de nu aktuella förslagen till reformerat kyrkomöte. Vänsterpartiet kommunisterna har vid flera tillfällen krävt kyrkans skiljande från staten. Senast skedde detta i anslutning till proposition 1981/82:77 om formerna för den kyrkliga lagstiftningen (se KU 1981/82:36). Partiet står fast vid denna uppfattning.

1 Förslag till Lag om svenska kyrkan

Regeringens förslag

Konstitutionsutskottets förslag¹

1 §

Svenska kyrkan är ett evangeliskt-lutherskt trossamfund.

2 §

Genom sina församlingar upprätthåller svenska kyrkan en på demokratisk grund uppbyggd riksomfattande verksamhet.

Svenska kyrkans församlingar och stiftsmyndigheter ansvarar lokalt och regionalt för kyrkans verksamhet. Om församlingarna och stiftsmyndigheterna finns särskilda föreskrifter.

3 §

Kyrkomötet består av valda ombud för svenska kyrkan. Det har tvåhundraftioen ledamöter. För ledamöterna skall finnas ersättare.

Endast den som tillhör svenska kyrkan och som är myndig kan vara ledamot av kyrkomötet eller ersättare för ledamot.

4 §

Ledamöterna av kyrkomötet och ersättarna för dessa utses genom indirekta val.

Val till kyrkomötet förrättas vart tredje år. Varje val gäller för tiden från det att det nyvalda kyrkomötet har samlats till dess det närmast därefter valda kyrkomötet samlas. Denna tid är kyrkomötets valperiod.

5 §

Kyrkomötet sammanträder varje år.

Biskoparna i stiftet skall närvara vid kyrkomötets sammanträden och får delta i kyrkomötets överläggningar, men i besluten endast om de är ledamöter av kyrkomötet.

6 §

Kyrkomötet skall behandla ärenden som riksdagen eller regeringen överlämnar till kyrkomötet samt kyrkliga ärenden som väcks av någon av kyrkomötets ledamöter genom motion eller av organ som enligt lag har tillsatts av kyrkomötet.

Kyrkomötet får besluta i frågor som anges i grundlag eller i annan lag. I övrigt får kyrkomötet besluta om yttranden och framställningar till regeringen.

7 §

Kyrkomötet får genom kyrklig kungörelse meddela föreskrifter i följande ämnen:

1. svenska kyrkans lära,
2. svenska kyrkans böcker,

¹ De med konstitutionsutskottets förslag betecknade lagförslagen har antagits av 1982 års allmänna kyrkomöte den 17 maj 1982 (FSäU 1982:1, KSk 1982:28).

Regeringens förslag

Konstitutionsutskottets förslag

3. svenska kyrkans sakrament, gudstjänst och övriga handlingar.
4. kollekter,
5. central verksamhet för evangelisation, mission och övrigt utlandsarbete samt diakoni,
6. kyrkomötets arbetsätt samt verksamheten hos organ som enligt lag får tillsättas av kyrkomötet.

8 §

Det ankommer på *en* centralstyrelse att verkställa kyrkomötets beslut. Styrelsen bereder även ärenden som skall avgöras av kyrkomötet, i den mån uppgiften inte ankommer på eller har överlämnats åt annat organ som tillsätts av kyrkomötet.

Det ankommer på *svenska kyrkans* centralstyrelse att verkställa kyrkomötets beslut. Styrelsen bereder även ärenden som skall avgöras av kyrkomötet, i den mån uppgiften inte ankommer på eller har överlämnats åt annat organ som tillsätts av kyrkomötet.

9 §

Ledamöter av *centralstyrelsen* är ärkebiskopen samt högst fjorton andra ledamöter, som för varje valperiod väljs av kyrkomötet. För de valda ledamöterna skall utses lika många ersättare.

Ledamöter av *svenska kyrkans centralstyrelse* är ärkebiskopen samt högst fjorton andra ledamöter, som för varje valperiod väljs av kyrkomötet. För de valda ledamöterna skall utses lika många ersättare.

Ärkebiskopen är styrelsens ordförande. Bland de valda ledamöterna utser kyrkomötet en vice ordförande.

10 §

Om kyrkomötet och *centralstyrelsen* finns ytterligare föreskrifter.

Om kyrkomötet och *svenska kyrkans centralstyrelse* finns ytterligare föreskrifter.

11 §

Endast den som bekänner svenska kyrkans lära får utnämnas till prästerlig befattning inom svenska kyrkan.

Till ärkebiskop eller biskop utnämner regeringen en av de tre som har föreslagits i den ordning som föreskrivs i lag. Om tillsättning av prästerliga tjänster i övrigt finns särskilda föreskrifter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

2. Utan hinder av 6 § skall kyrkomötet vid dess sammanträde år 1983 behandla ärenden, som 1982 års allmänna kyrkomöte kan ha överlämnat till sådan nämnd som avses i kyrkomötesförordningen (1949:174) och vari nämnden har avgivit betänkande.

2. Utan hinder av 6 § skall kyrkomötet vid dess sammanträde år 1983 behandla ärenden, som *riksdagen, regeringen eller* 1982 års allmänna kyrkomöte kan ha överlämnat till sådan nämnd som avses i kyrkomötesförordningen (1949:174) och vari nämnden har avgivit betänkande.

2 Förslag till Lag om kyrkomötet

Val till kyrkomötet

Regeringens förslag

Konstitutionsutskottets förslag¹

Inledande bestämmelser

1 §

För val till kyrkomötet är riket indelat i valkretsar. Varje stift utgör en valkrets.

För val till kyrkomötet är riket indelat i valkretsar. Varje stift utgör en valkrets. *Lunds stift utgör dock två valkretsar med följande indelning.*

Lunds stifts sydvästra valkrets bestående av Malmöhus län.

Lunds stifts nordöstra valkrets bestående av Kristianstads län och Blekinge län.

2 §

Mandaten i kyrkomötet utgörs av tvåhundrafemtioen valkretsmandat.

Den centrala valmyndighet som avses i 1 kap. 2 § vallagen (1972:620) fastställer antalet valkretsmandat i varje valkrets före utgången av september varje år, då val i hela riket av kyrkofullmäktige skall äga rum. Härvid tillförs varje valkrets ett mandat för varje gång som antalet röstberättigade kyrkomedlemmar där är jämnt delbart med en tvåhundrafemtioendel av antalet röstberättigade kyrkomedlemmar i riket. De mandat som härefter återstår, tillförs valkretsarna efter storleken av de överskott som har uppkommit vid denna fördelning. Mellan lika överskottstal avgörs företrädet genom lottning. Antalet röstberättigade kyrkomedlemmar beräknas med ledning av den senast upprättade röstlängden.

Om någon valkrets, vid den fördelning som sker enligt andra stycket, tillförs färre mandat än två, skall antalet mandat ändå bestämmas till två. Härvid skall antalet mandat i övriga kretsar jämkas i motsvarande mån.

3 §

Centrala valmyndighetens beslut enligt 2 § får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd genom besvär. Valprövningsnämndens beslut får inte överklagas.

4 §

För varje mandat som en valkrets har erhållit utses en ledamot av kyrkomötet. För ledamöterna utses det dubbla antalet ersättare.

5 §

Ledamöterna av kyrkomötet och deras ersättare väljs av elektor.

¹ De med konstitutionsutskottets förslag betecknade lagförslagen har antagits av 1982 års allmänna kyrkomöte den 17 maj 1982 (FSäU 1982:1, KSKr 1982:28).

Regeringens förslag

Konstitutionsutskottets förslag

Val av elektor

6 §

För val av elektor är varje valkrets indelad i valdistrikt. Varje pastorat utgör ett distrikt. Icke-territoriella församlingar bildar distrikt för sig.

I valdistrikt med högst 2 000 kyrkomedlemmar utses två elektor och i distrikt med mer än 2 000 men högst 4 000 kyrkomedlemmar utses tre elektor. För varje påbörjat 4 000-tal kyrkomedlemmar utöver 4 000 utses ytterligare en elektor.

För elektorena skall utses lika många ersättare.

7 §

Om ett valdistrikt består av en enda församling skall elektor och deras ersättare väljas av kyrkofullmäktige eller av kyrkorådet, om kyrkofullmäktige inte finns. Valet förrättas av de nyvalda fullmäktige.

8 §

Om ett valdistrikt består av två eller flera församlingar skall elektor och deras ersättare väljas av särskilda delegerade. Dessa skall för varje församling utses av kyrkofullmäktige eller av kyrkorådet, om kyrkofullmäktige inte finns. Valet förrättas av de nyvalda fullmäktige.

Antalet delegerade utgör för församling

med högst	500 kyrkomedlemmar		5
med mer än	500 men högst	1 000 kyrkomedlemmar	7
med mer än	1 000 men högst	2 000 kyrkomedlemmar	9
med mer än	2 000 men högst	3 500 kyrkomedlemmar	11
med mer än	3 500 men högst	5 500 kyrkomedlemmar	13
med mer än	5 500 men högst	8 000 kyrkomedlemmar	15
med mer än	8 000 men högst	11 000 kyrkomedlemmar	17
med mer än	11 000 men högst	14 500 kyrkomedlemmar	19
med mer än	14 500		21

9 §

Elektorsval genom delegerade skall ske inför ordföranden i kyrkofullmäktige eller, om kyrkofullmäktige inte finns, ordföranden i kyrkorådet i den församling i distriktet som har det största medlemsantalet.

10 §

Valbar till elektor eller ersättare för elektor och till delegerad är den som är medlem av svenska kyrkan och som är myndig samt är kyrkobokförd inom valdistriktet.

11 §

Val av elektor och deras ersättare samt av delegerade skall ske på samma sätt som val av ledamöter i kyrkoråd. Om ersättare inte väljs proportionellt, skall vid valet bestämmas den ordning i vilken de skall inkallas till tjänstgöring.

*Regeringens förslag**Konstitutionsutskottets förslag*

12 §

Delegerade skall utses senast den 10 december och elektorer före utgången av december det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

Protokoll över val av delegerade skall skyndsamt sändas till den som enligt 9 § skall förrätta val av elektorer. Protokoll över val av elektorer skall skyndsamt sändas till domkapitlet.

13 §

En elektor har i skälig omfattning rätt till traktamente och kostnadsersättning för resa som påkallas av uppdraget. Kostnaderna skall betalas av pastoraten eller av de icke-territoriella församlingar som bildar valdistrikt för sig.

Val av ledamöter och ersättare

14 §

För val av ledamöter av kyrkomötet och ersättare för dem skall domkapitlet kalla elektorererna inom varje valkrets till ett sammanträde inför en av domkapitlet förordnad valförrättare. Sammanträdet skall hållas före januari månads utgång året näst efter det år då val i hela riket av kyrkofullmäktige har ägt rum.

15 §

Val av ledamöter och ersättare skall ske inför öppna dörrar. Omröstning skall ske med slutna sedlar. Valsedlarna skall vara lika till storlek, material och färg.

Över förrättningen skall föras protokoll.

16 §

Val av ledamöter av kyrkomötet skall vara proportionellt, om det begärs av minst så många väljande som motsvarar den kvot som erhålls om samtliga väljandes antal delas med det antal personer som valet avser, ökat med 1. Om kvoten är ett brutet tal, skall den avrundas till närmast högre hela tal. Vid sådant proportionellt val tillämpas bestämmelserna i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m. m.

Om valet inte sker proportionellt skall elektorererna var för sig till ledamöter föreslå så många personer som skall väljas. Vid första omröstningen är den vald som har fått mer än hälften av de avgivna rösterna. Om ett tillräckligt antal ledamöter inte har utsetts vid denna omröstning skall ytterligare en omröstning ske. Valförrättaren skall därvid upprätta en förteckning som skall innehålla, för det fall att inte någon har blivit vald vid första omröstningen, de namn som har fått flest röster och i annat fall de namn som vid den första omröstningen har fått högsta röstetalet näst efter dem som har blivit valda. Förteckningen skall då innehålla två gånger så många namn som det återstår ledamöter att välja. Den nya omröstning som skall företas får inte avse andra personer än dem som finns uppförda på förteckningen. De personer som vid denna omröstning får flest röster är valda. Vid lika röstetal sker avgörandet genom lottning.

*Regeringens förslag**Konstitutionsutskottets förslag*

Vad som föreskrivs i första och andra styckena gäller även vid val av ersättare. Om ersättare inte väljs proportionellt skall vid valet även bestämmas den ordning i vilken de skall inkallas till tjänstgöring.

17 §

En valsedel är ogiltig om den är försedd med kännetecken som uppenbarligen har satts dit med avsikt.

Om en elektor har lämnat mer än en valsedel i ett val, är valsedlarna ogiltiga. I har sedlarna samma innehåll, skall dock en av valsedlarna betraktas som giltig vid sammanräkningen. Namn på valsedeln skall anses obefintligt om kandidaten inte är valbar, namnet är överstruket eller det inte klart framgår vem som avses.

18 §

Valets utgång skall kungöras genom uppläsning av protokollet. Därmed är valet avslutat.

Valsedlar och annat valmaterial skall förvaras på betryggande sätt till dess valet har vunnit laga kraft. Motsvarande gäller då det görs avbrott i förrättningen.

19 §

Den som blir vald till ledamot av kyrkomötet för mer än en valkrets skall bestämma för vilken valkrets hon eller han vill anses vald och skyndsamt avsäga sig uppdraget som ledamot för övriga valkretsar.

Om en ledamot av kyrkomötet på annat sätt har avgått före utgången av den period för vilken hon eller han har blivit vald, skall kyrkomötets ordförande skyndsamt anmäla detta till domkapitlet.

När domkapitlet har fått underrättelse om att en ledamot av kyrkomötet har avgått, skall domkapitlet till ny ledamot i den avgångnes ställe utse den ersättare som står i tur att tillträda enligt den mellan ersättarna bestämda ordningen.

20 §

För den som har blivit vald till ledamot av kyrkomötet eller till ersättare skall domkapitlet genast utfärda ett bevis om detta. I beviset anges den valdes namn samt för vilken tid och valkrets ledamoten eller ersättaren har blivit vald. Beviset skall tillställas den som har blivit vald samt riksdagens valprovsningsnämnd och kyrkomötets ordförande.

21 §

Riksdagens valprovsningsnämnd skall granska bevisen för ledamöterna av kyrkomötet och deras ersättare och därvid pröva om bevisen har blivit utfärdade i enlighet med 20 §. Granskningen skall vara avslutad senast dagen före kyrkomötets första sammanträde under valperioden eller, i fråga om bevis som kommer in till valprovsningsnämnden under kyrkomötets valperiod, så snart det kan ske. Berättelse om granskningen skall ofördröjligen överlämnas till kyrkomötets ordförande.

Valprovsningsnämnden skall i berättelsen anteckna om något har förekommit som ger anledning att ifrågasätta någon ledamots eller ersättares behörighet.

*Regeringens förslag**Konstitutionsutskottets förslag**Besvär över val*

22 §

Beslut, varigenom elektorer och deras ersättare har utsetts, får överklagas endast i samband med talan mot det beslut varigenom valet till kyrkomötet har fastställts. Detsamma gäller beslut varigenom delegerade har utsetts.

23 §

Val av ledamöter av kyrkomötet och beslut varigenom ersättare har utsetts till ledamot får överklagas hos riksdagens valprovsningsnämnd genom besvär.

Besvärshandlingen skall ges in till domkapitlet och vara detta tillhanda inom tio dagar efter det att valet avslutades. Om en besvärshandling har kommit in till valprovsningsnämnden före besvärstidens utgång, skall den omständigheten att inlagen kommit in till domkapitlet först därefter dock inte föranleda att besvären lämnas utan prövning.

Snarast möjligt efter besvärstidens utgång skall domkapitlet samtidigt kungöra samtliga besvär som har anförts och sända besvärshandlingarna till valprovsningsnämnden. Kungörelsen införs i ortstidning inom valkretsen. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över besvären skall ha kommit in till valprovsningsnämnden. Domkapitlet skall dessutom skyndsamt inkomma till valprovsningsnämnden med yttrande över besvären.

Den som vill anföra besvär har rätt att hos domkapitlet genast få utdrag av protokoll eller annan handling över förrättningen.

24 §

I fråga om handläggningen och prövningen av besvär som avses i 23 § skall 15 kap. 6, 7 och 9 §§ vallagen (1972:620) tillämpas.

25 §

Den som har valts till ledamot av kyrkomötet utövar sitt uppdrag utan hinder av att valet har överklagats. Om valet ändras, skall den nye ledamoten intaga sin plats så snart ändringen har kungjorts. Vad som nu har sagts om ledamot gäller också för ersättare.

Kyrkomötets sammanträden

26 §

Kyrkomötet skall sammanträda en gång varje år med början den första tisdagen i mars.

Kyrkomötets första sammanträde under valperioden skall vara avslutat inom femton dagar. De därefter följande sammanträdena skall vara avslutade inom tolv dagar.

27 §

Kyrkomötet skall, så snart det kan ske, fatta beslut över anmärkningar som har tagits upp i berättelse som avses i 21 § första stycket eller som i övrigt förekommer mot en ledamots eller ersättares behörighet. En ledamot vars behörighet prövas, får delta i överläggningarna men ej i beslutet. Den som förklaras obehörig är därmed skild från sitt uppdrag.

*Regeringens förslag**Konstitutionsutskottets förslag*

28 §

Kyrkomötet skall för varje valperiod välja en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande. Till dess valen har förrättats, utövas ordförandeskapet av den som har varit ledamot längst tid. Om två eller flera har varit ledamöter lika länge, har den äldste av dem företräde.

29 §

De statsråd som inom regeringen är föredragande i förvaltningsärenden och lagstiftningsärenden rörande svenska kyrkan samt ledamöterna i *centralstyrelsen* har rätt att närvara och deltaga i kyrkomötets överläggningar, men i besluten endast om de är ledamöter av kyrkomötet.

De statsråd som inom regeringen är föredragande i förvaltningsärenden och lagstiftningsärenden rörande svenska kyrkan samt ledamöterna i *svenska kyrkans centralstyrelse* har rätt att närvara och deltaga i kyrkomötets överläggningar, men i besluten endast om de är ledamöter av kyrkomötet.

Ärendenas beredning

30 §

Ärenden som riksdagen eller regeringen överlämnar till kyrkomötet skall före avgörandet beredas i *centralstyrelsen* eller i utskott.

Ärenden som riksdagen eller regeringen överlämnar till kyrkomötet skall före avgörandet beredas i *svenska kyrkans centralstyrelse* eller i utskott.

31 §

Kyrkomötet skall inom sig för varje valperiod tillsätta ett särskilt beredningsutskott för prövning av frågor som avses i 36 §.

Kyrkomötet kan inom sig tillsätta ytterligare utskott för beredning av ärenden som skall behandlas av kyrkomötet. Sådana utskott får ej tillsättas för längre tid än kyrkomötets valperiod.

Kyrkomötet väljer ledamöter i utskott till det antal som kyrkomötet bestämmer. För ledamöterna skall väljas lika många ersättare.

Utöver vad som följer av andra och tredje styckena beslutar kyrkomötet om ordningen för den beredning av lärofrågor som föregår utskottsbehandlingen.

32 §

Kyrkomötet får besluta att en eller flera biskopar, även om de ej är ledamöter av kyrkomötet, vid beredningen av ärenden eller vid prövning av frågor som avses i 36 § får närvara vid ett utskotts sammanträden och deltaga i utskottets överläggningar men ej i besluten.

33 §

Om det krävs för beredningen av ett ärende, får kyrkomötet medge att ett utskott sammanträder mellan kyrkomötets sammanträden under valperioden. Ett sådant medgivande får ej avse längre tid än sex dagar mellan två sammanträden.

Regeringens förslag

Konstitutionsutskottets förslag

Ärendenas avgörande

34 §

Ett ärende som riksdagen eller regeringen överlämnar till kyrkomötet skall avgöras av kyrkomötet vid dess närmaste sammanträde, om ärendet har överlämnats senast en månad före sammanträdets början. I annat fall skall ärendet avgöras senast vid det därpå följande sammanträdet.

35 §

Varje ledamot av kyrkomötet har en röst. Ömröstning skall ske öppet utom i ärenden som avser val.

Utom i fall då särskilt flertal krävs enligt 36 § första stycket gäller som kyrkomötets beslut den mening som mer än hälften av de röstande enar sig om. Vid lika röstetal för olika meningar sker avgörandet genom lottning.

36 §

Ett förslag till kyrklig kungörelse som gäller svenska kyrkans lära eller avser bibelöversättning, psalmbok, evangeliebok, kyrkohandbok eller katekes skall, om det inte förkastas av kyrkomötet, på yrkande av lägst tio av dess ledamöter vila till dess nästa nyvalda kyrkomöte sammanträder. Utan hinder härav kan kyrkomötet antaga förslaget om minst fem sjättedelar av de röstande enar sig om beslutet. Detsamma gäller förslag till kyrklig kungörelse om ändring eller upphävande av kungörelse som nu har sagts.

Det särskilda beredningsutskottet prövar för kyrkomötets vidkommande om första stycket är tillämpligt i fråga om visst förslag.

37 §

Avgörandet av ett ärende skall, om det behövs, delas upp på skilda beslut. Föreligger ett yrkande som avses i 36 § första stycket att ett förslag skall vila och dessutom ett yrkande att förslaget skall förkastas, skall kyrkomötet pröva sistnämnda yrkande innan förslaget ställs under ömröstning om omedelbart antagande.

Val inom kyrkomötet

38 §

Kyrkomötet skall för varje valperiod inom sig utse en valberedning. Valberedningen bereder val av *centralstyrelsen* och kyrkomötets utskott.

Kyrkomötet skall för varje valperiod inom sig utse en valberedning. Valberedningen bereder val av *svenska kyrkans centralstyrelse* och kyrkomötets utskott.

39 §

Val inom kyrkomötet skall, om ömröstning begärs, ske med slutna sedlar. Valsedlarna skall vara lika till storlek, material och färg. De skall vara enkla och omärkta samt, om valet ej sker proportionellt, upptaga namn på så många personer som valet avser. Vid lika röstetal sker avgörandet genom lottning.

Val av centralstyrelse, utskott och valberedning skall vara proportionellt, om det begärs av minst så

Val av *svenska kyrkans centralstyrelse*, utskott och valberedning skall vara proportionellt, om det begärs

Regeringens förslag

många ledamöter som motsvarar den kvot som erhålls om antalet närvarande ledamöter delas med det antal personer som valet avser, ökat med 1. Om kvoten är ett brutet tal, skall den avrundas till närmast högre hela tal. Vid sådant proportionellt val skall bestämmelserna i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m. m. tillämpas.

Om ersättare ej väljs proportionellt skall vid valen även bestämmas den ordning, i vilken de skall inkallas till tjänstgöring.

Konstitutionsutskottets förslag

av minst så många ledamöter som motsvarar den kvot som erhålls om antalet närvarande ledamöter delas med det antal personer som valet avser, ökat med 1. Om kvoten är ett brutet tal, skall den avrundas till närmast högre hela tal. Vid sådant proportionellt val skall bestämmelserna i lagen (1955:138) om proportionellt valsätt vid val inom landsting, kommunfullmäktige m. m. tillämpas.

40 §

Val med slutna sedlar får överklagas genom besvär hos riksdagens valprövningsnämnd inom fem dagar efter det att resultatet av valet har meddelats. Valet skall gälla utan hinder av att det har överklagats.

I fråga om handläggningen och prövningen av besvär skall tillämpas bestämmelserna i riksdagsordningen om besvär över val med slutna sedlar inom riksdagen. Vad som därvid sägs om kammarkansliet, kammaren och talmannen skall i stället gälla *centralstyrelsen*, kyrkomötet och kyrkomötets ordförande.

Val med slutna sedlar får överklagas genom besvär hos riksdagens valprövningsnämnd inom fem dagar efter det att resultatet av valet har meddelats. Valet skall gälla utan hinder av att det har överklagats.

I fråga om handläggningen och prövningen av besvär skall tillämpas bestämmelserna i riksdagsordningen om besvär över val med slutna sedlar inom riksdagen. Vad som därvid sägs om kammarkansliet, kammaren och talmannen skall i stället gälla *svenska kyrkans centralstyrelse*, kyrkomötet och kyrkomötets ordförande.

41 §

Val av centralstyrelse skall förrättas snarast efter valperiodens början och gälla till dess kyrkomötet förrättar nytt val under nästa valperiod.

Val av *svenska kyrkans centralstyrelse* skall förrättas snarast efter valperiodens början och gälla till dess kyrkomötet förrättar nytt val under nästa valperiod.

Centralstyrelse**Svenska kyrkans centralstyrelse**

42 §

Centralstyrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden. Ordföranden eller, vid förhinder för denne, vice ordföranden, är skyldig att sammankalla styrelsen om minst en tredjedel av dess ledamöter begär det.

Svenska kyrkans centralstyrelse sammanträder på kallelse av ordföranden. Ordföranden eller, vid förhinder för denne, vice ordföranden, är skyldig att sammankalla styrelsen om minst en tredjedel av dess ledamöter begär det.

Regeringens förslag

Konstitutionsutskottets förslag

43 §

Centralstyrelsen får handlägga ärenden endast om ordföranden eller, vid förhinder för denne, vice ordföranden samt minst hälften av de övriga ledamöterna är närvarande.

Svenska kyrkans centralstyrelse får handlägga ärenden endast om ordföranden eller, vid förhinder för denne, vice ordföranden samt minst hälften av de övriga ledamöterna är närvarande.

1. Denna lag träder i kraft såvitt avser bestämmelserna om fastställande av antalet valkretsmandat samt om val av elektor och delegerade den 1 december 1982 och i övrigt den 1 januari 1983.

2. Genom lagen upphävs kyrkomötesförordningen (1949:174) och instruktionen (1951:505) för allmänt kyrkomötes utredningsnämnd.

2. Genom lagen upphävs kyrkomötesförordningen (1949:174). Bestämmelsen i 14 § om utredningsnämnds verksamhet gäller dock till dess kyrkomötet sammanträder första gången efter lagens ikraftträdande.

3. Den centrala valmyndigheten skall senast den 10 december 1982 fastställa antalet valkretsmandat i varje valkrets avseende valet till det kyrkomöte som skall sammanträda år 1983.

4. Intill dess att kyrkomötet första gången enligt denna lag har valt ordförande skall vad som i 19–21 §§ sägs om kyrkomötets ordförande i stället avse ärkebiskopen.

5. Om 1982 års allmänna kyrkomöte har utsett sådan nämnd som avses i 14 § kyrkomötesförordningen (1949:174), skall ärende, som riksdagen eller regeringen överlämnar till kyrkomötet senast en månad före det att kyrkomötets sammanträde år 1983 börjar, överlämnas till denna nämnd med uppgift att till 1983 års kyrkomöte bereda och avge yttrande och förslag i sådant ärende.

4. Om en församling ingår i en kyrklig samfällighet som har bildats enligt lagen (1930:259) om församlingsstyrelse skall vad som sägs i 7–9 §§ om församling i stället gälla samfälligheten, om samfälligheten avser alla i den nämnda lagen åsyftade kyrkliga angelägenheter och inte omfattar två eller flera pastorat.

6. Om en församling ingår i en kyrklig samfällighet som har bildats enligt lagen (1930:259) om församlingsstyrelse skall vad som sägs i 7–9 §§ om församling i stället gälla samfälligheten, om samfälligheten avser alla i den nämnda lagen åsyftade kyrkliga angelägenheter och inte omfattar två eller flera pastorat.

*Regeringens förslag**Konstitutionsutskottets förslag*

7. Förekommer i lag, annan författning eller beslut som har meddelats av Kungl. Maj:t eller regeringen orden "allmänt kyrkomöte" i olika böjningsformer skall de bytas ut mot "kyrkomöte" i motsvarande form. Vad som i lag eller annan författning sägs om kyrkomöte skall gälla också i fråga om tidigare allmänt kyrkomöte.

3 Förslag till Lag om ändring i lagen (1936:567) om domkapitel

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1936:567) om domkapitel skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Konstitutionsutskottets förslag¹

12 §²

Vid domkapitel skall vara anställd en stiftssekreterare.

Stiftssekreterare, vilka skola hava avlagt examen medförande behörighet till domarbefattning, tillsätts av regeringen.

Behörig till tjänst som stiftssekreterare är den som tillhör svenska kyrkan och som har avlagt examen som medför behörighet till domarbefattning.

Tjänster som stiftssekreterare tillsätts av regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

¹ Lagförslagen överensstämmer med regeringens förslag och 1982 års allmänna kyrkomötes beslut den 17 maj 1982 (FSäU 1982:1, KSkR 1982:28).

² Senaste lydelse 1975:956.

4 Förslag till

Lag om upphävande av det forna prästeståndets privilegier¹

Härigenom föreskrivs att det forna prästeståndets privilegier, förmåner, rättigheter och friheter, i den mån de fortfarande äger bestånd, skall upphöra att gälla vid utgången av år 1982.

¹ Lagförslagen överensstämmer med regeringens förslag och 1982 års allmänna kyrkomötes beslut den 17 maj 1982 (FSäU 1982:1, KSkR 1982:7).